НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Підсумки серпневої вебконференції Національної академії педагогічних наук України «Учені НАПН України — українським вчителям», присвяченої 30-й річниці Незалежності України

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-13>

ТОПУЗОВ Олег Михайлович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, віце-президент Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

ЗАСЕКІНА Тетяна Миколаївна

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Анотація. У статті представлено пріоритетні напрями державної політики в галузі реформування загальної середньої освіти та схарактеризовано внесок фахівців Національної академії педагогічних наук України у забезпечення її науково-методичного супроводу. Акцентовано на таких концептах розбудови Нової української школи, як перехід від предметоцентризму до дитиноцентризму, формування потреби уміти вчитися, розвиток особистості в процесі навчання, формування ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів засобами навчальних предметів, орієнтування моделі освіти на результат. Визначено особливості сучасного дидактичного забезпечення, ключовими серед яких є діалогічність, орієнтація на розвиток та формування вмінь формулювати власні висновки, навчання взаємодії, розвиток пізнавального інтересу. Презентовано цілісну освітню систему навчання в 5-6 класах Нової української школи, розроблену в Інституті педагогіки НАПН України, що представлена комплексом модельних навчальних програм для здобувачів базової освіти для основної школи.

Ключові слова: Нова українська школа; базова середня освіта; модельні навчальні програми; ключові компетентності.

Наша країна відзначила свій 30-річний ювілей. І разом з нею відбувається становлення української системи освіти, яка має випереджати час.

Адже сучасна освіта закладає підвалини успішного майбутнього нашої держави та кожного її громадянина. Тож Національна академія педагогіч-

них наук України зосереджує свої зусилля на забезпеченні науково-методичного супроводу вітчизняної освітньої галузі, її якісній модернізації у контексті розбудови Нової української школи. Саме ґрунтовні напрацювання науковців академії у цьому напрямі стали предметом обговорення й конструктивної дискусії у межах присвяченої 30-й річниці Незалежності України серпневої вебконференції «Учені НАПН України — українським вчителям», яка відбулася 25 серпня 2021 р.

У її пленарному засіданні взяли участь заступник Міністра освіти і науки України В.Б. Рогова, президент НАПН України В.Г. Кремень, віце-президент НАПН України О.М. Топузов, академік-секретар Відділення загальної середньої освіти НАПН України О.І. Ляшенко, провідні вчені установ Національної академії педагогічних наук України, які зосередили увагу на актуальних проблемах сучасної освіти.

Пряма трансляція пленарного засідання здійснювалася на [сайті Інституту педагогіки НАПН України](#) та [ютуб-каналі освітнього проекту «Якість освіти»](#). Її переглянули близько 5 тис. освітян, що свідчить про актуальність питань, які обговорювалися на конференції.

За основними тематичними напрямами роботи конференції підготовлено та розміщено на інтернет-ресурсах 47 відео-матеріалів:

- [Початкова освіта.](#)
- [Природничо-математична та цифрова освіта.](#)
- [Суспільно-гуманітарна та філологічна освіта.](#)
- [«Захист України». Мистецтво. Технології.](#)
- [Обдарована молодь. Інклюзивне навчання.](#)

[Виховання.](#)

На сьогодні зафіксовано [понад 4,6 тис. переглядів відеовиступів науковців.](#)

Особливий інтерес освітянської спільноти викликала презентація [цілісної освітньої системи навчання в 5-6 класах Нової української школи, розробленої в Інституті педагогіки НАПН України.](#)

Оригінальна освітня система є важливим кроком щодо практичного втілення державної політики в галузі реформування загальної середньої освіти, основні пріоритети якої визначено Концепцією Нової української школи (НУШ) та розроблено в Державному стандарті базової середньої освіти (2020 р.) і Типовій освітній програмі для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (2021 р.). Ці стратегічні документи визначають обов'язкові результати навчання здобувачів базової освіти, які структуровано за двома циклами: адаптаційного (5-6 класи) та предметного (7-

9 класи) навчання, згруповано за 9 освітніми галузями, а також здійснено розподіл загального навантаження учнів за роками навчання та навчальними предметами (інтегрованими курсами).

Концептуальними засадами НУШ у розбудові базової освіти є:

- перехід від предметоцентризму до дитиноцентризму, що полягає у заміні домінантного стереотипу «викладати предмет, виконувати програму» на формування потреби уміти вчитися, на розвиток особистості в процесі навчання;
- формування усіх ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів засобами всіх навчальних предметів;
- орієнтування моделі освіти на результат;
- цілісність, системність, інтеграція.

Одним із ключових чинників досягнення цілісності знань в умовах предметного навчання й асинхронності змісту шкільних предметів є побудова цілісної системи, що забезпечує узгодження змісту освіти, видів діяльності та навчально-методичного забезпечення.

Цілісна система освіти для 5-6 класів НУШ має органічно поєднати освітню програму закладу загальної середньої освіти, модельні навчальні програми, що визначають очікувані результати (зміст навчання та пріоритетні види навчально-пізнавальної діяльності), навчально-методичне забезпечення (підручники та навчальні посібники), засоби навчання, кадровий потенціал закладу освіти.

Сучасне дидактичне забезпечення:

- орієнтоване на розвиток (не дає готових знань, а вчить «відкривати» знання самостійно);
- вчить задавати питання і відповідати на них, має бути діалогічним (Що ти про це думаєш? З яким із персонажів ти згоден чи не згоден? Чому? Спробуй сам сформулювати правило. Спробуй сам сформулювати визначення);
- не містить повторів у контенті (немає повторюваних завдань і питань. Не всі їх обов'язково виконувати і не на все потрібно відповідати. Педагог може вибрати ті, які відповідають можливостям дитячої аудиторії);
- навчає взаємодії (дуже важливо вчити дітей взаємодіяти один з одним, особливо сьогодні, коли існує очевидний дефіцит реального спілкування. Діти вчать щось робити разом, чути один одного, отримувати колективний результат);
- допомагає дитині робити власні висновки і відкриття (все, що ми з дітьми робимо, врешті-решт приводить їх до власних висновків, дає їм

зможу зробити власні відкриття. Підручник дає можливість дитині прогнозувати її наступний крок, самостійно прокладати логіку вивчення);

- прищеплює інтерес до предмета.

Оскільки зміст освіти та конкретизовані очікувані результати навчання в 5-6 класах визначаються модельними навчальними програмами, саме на їх розроблення та апробацію спрямовано зусилля фахівців Інституту педагогіки НАПН України. Упродовж першого півріччя 2021 р. вони в співпраці з учителями, методистами, викладачами закладів вищої освіти підготували 19 із 75 модельних навчальних програм.

Зокрема, це: Модельна навчальна програма з української мови (автори *Ніна Борисівна Голуб, Олена Миколаївна Горошкіна*), що презентує нове бачення українськомовної освіти в Україні, особливостями якої є акцентування на прикладних аспектах навчання української мови.

Таміла Олексіївна Яценко — керівник двох колективів, які працювали над розробленням модельних програм з літератури. Програма з української літератури орієнтована на читацькі інтереси та пізнавальні потреби сучасних учнів-підлітків. У програмі представлено цікаві й актуальні твори сучасних українських письменників та твори української класичної літератури, читання яких дає змогу учням ідентифікувати себе як громадянина України.

Уперше розроблено шкільний літературний курс «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5-6 класів. Програма покликана сформувати в учнів-читачів сприйняття української літератури як невіддільного повноцінного складника світового літературного процесу.

Значно оновлено й осучаснено курс зарубіжної літератури. Над розробленням цієї програми працювали: *Олена Львівна Фідкевич, Наталія Іванівна Богданець-Білоskalенко, Валентина Василівна Снегірєва*.

Завершує цикл програм мовно-літературної освітньої галузі іншомовна освіта. Модельні навчальні програми з іноземних мов були розроблені великою групою авторів під керівництвом *Валерія Григоровича Редька*. Опанування змісту програм забезпечуватиме оволодіння іноземною мовою на рівні B2 за міжнародними критеріями оцінювання знання мови.

Як відомо, найбільшу тривогу в освітан і загалом у суспільстві викликає падіння престижності природничо-математичної освіти. На цьогорічному освітньому форумі, що відбувся 19 серпня 2021 р., Міністр освіти і науки України С.М. Шкарлет наголошував на важливості реалізації Концепції природничо-математичної і STEM-освіти. Науковці Інституту підготували інноваційні модельні програми з математики, інформатики, природничих предметів і технологій. У модельній навчальній програмі з математики, яку розробили Михайло Іванович Бурда та Дарина Володимирівна Васильєва, акцентовано прикладну спрямованість математики, посилення міжпредметних зв'язків, урізноманітнення видів навчальної діяльності, які вчитель може запропонувати учням.

Математика

Авторський колектив

У модельній програмі зроблений акцент на:

- прикладну направленість математики,
- посилення міжпредметних зв'язків,
- урізноманітнення видів навчальної діяльності, які вчитель може запропонувати учням.

Співробітники цього ж відділу математичної та інформатичної освіти Ігор Олександрович Завадський, Віталій Васильович Лапінський спільно з учителем ліцею «Престиж» Ольгою Вікторівною Коршуновою розробили програму з інформатики, яка зорієнтовує на розвиток розумових здібностей дитини, активні методи навчання, зокрема проблемний та дослідницький, використання цифрових інструментів для успішного навчання та цифрових технологій — для розв'язання проблем.

Інформатика

Авторський колектив

Орієнтованість на:

- Розвиток розумових здібностей дитини
- Активні методи навчання, зокрема проблемний та дослідницький
- Використання цифрових інструментів для успішного навчання, зокрема формування навичок самоосвіти
- Використання цифрових технологій для рішення проблем
- STEM-технології

Інноваційно підійшли науковці Інституту до оновлення й осучаснення вивчення природничих предметів. Тетяна Валеріївна Коршевнік запропонувала стратегію досягнення цілей природничої

Пізнаємо природу

Автор

Коршевнік Тетяна Валеріївна — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

1. **Запропоновано стратегію** досягнення цілей природничої освіти учнів 5-6 класів у нових соціоприродних умовах
2. **Реалізовано зв'язок** природничих наук з технологіями, життям учнів, потребами суспільства й проблемами довкілля
3. **Витримані баланс** традицій та інновацій, планомірний поступ від дитячої допитливості до дослідницької культури
4. **Забезпечено синергію** науковості й практичності змісту, емоційності й раціональності
5. **Навчальну діяльність** учнів орієнтовано на дослідництво, взаємодію з іншими, досягнення успіху, усвідомлення значущості й застосування природничо-наукових знань для прийняття рішень

освіти учнів 5-6 класів у нових соціоприродних умовах під час вивчення курсу «Пізнаємо природу».

Під керівництвом Тетяни Миколаївни Засекиної уперше реалізовано цілісність і неперервність природничої освіти у курсі «Природничі науки», де біологія, географія, фізика, хімія, зберігаючи свої особливості, набувають нової якості у поєднанні.

Природничі науки

Авторський колектив

Білик Жанна Іванівна — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Засекина Тетяна Миколаївна — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Ладисевич Ганна Анатоліївна — методистка відділу змісту навчальних програм, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Ряденко Володимир Сергійович — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Уперше реалізовано цілісність і неперервність природничої освіти. Біологія, географія, фізика, хімія — разом у 5-6 класах й узгоджено у 7-9 класах!

Інтегративний підхід реалізовано у координації змісту — знання з однієї науки ґрунтуються на знаннях з іншої.

Науковість і доступність: максимальне використання природного прагнення дитини пізнавати, досліджувати, відкривати в умовах сучасного цифрового суспільства.

До роботи над програмами залучено вчителів-практиків та методистів, зокрема: Олену Василівну Бутурліну, Оксану Євгенівну Артем'єву — авторів курсу STEM; Ірину Миколаївну Сокол, Олександра Миколайовича Ченцова — авторів курсу «Робототехніка»; Наталію Іванівну Гущину, Ірину Павлівну Василяшко — авторів курсу «Здоров'я, безпека, добробут».

Під керівництвом Олени Іванівни Пометун підготовлено дві програми — з нового інноваційного курсу «Досліджуємо історію і суспільство» та з «Етики».

Досліджуємо історію і суспільство

Авторський колектив

Пометун Олена Іванівна — доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Радіва Тетяна Олександрівна — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Морає Петро Володимирович — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

Малишевська Ольга Борисівна — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАН України

ІННОВАЦІЙНИЙ ІНТЕГРОВАННИЙ КУРС, що:

- Дозволяє повністю реалізувати всі результати Державного Стандарту базової середньої освіти з історії та громадянської освіти
- Забезпечує формування компетентностей і навичок умінь учнів
- Логічно поєднує історичний і громадянський складники
- Повністю враховує знання й уміння учнів, набуті у початковій школі
- Доступний молодшим підліткам за змістом і повністю відповідає особливостям адаптаційного циклу базової середньої освіти
- Зорієнтований на активну навчально-пізнавальну діяльність

Зміст курсу

- Розділ 1. Історичний час і простір
- Розділ 2. Державна інформація: інформаційна безпека
- Розділ 3. Меморіальні та меморіальні документи
- Розділ 4. Меморіальні та меморіальні документи
- Розділ 5. Рухомість України

Василь Іванович Туташинський — автор модельної програми з технологій — пріоритетом вважає підготовку особистості з інноваційним типом мислення.

І насамкінець — мистецтво. Авторська програма *Людмили Михайлівни Масол* та *Ольги Вікторівни Просіної*, які мають унікальний досвід упровадження цілісної мистецької освіти.

Варто наголосити, що розроблення модельних навчальних програм здійснювалося за єдиними узгодженими підходами, а саме:

1. У зміст програм закладено реалізацію вимог державного стандарту базової середньої освіти. Адже нові стандарти відрізняються від стандартів попередніх поколінь тим, що в них пріоритетом є опис результатів навчання, відбувається зміщення акцентів у формуванні компетентностей із предметних на ключові, формуються наскрізні вміння. У цьому аспекті варто зауважити, що саме науковці Інституту здійснюють ґрунтовні

педагогічні дослідження для реалізації компетентнісного підходу. Це не лише опис результатів за складниками компетентності, а й компетентнісноорієнтовані завдання, підручники, методики навчання й оцінювання.

2. Другий важливий підхід, який цілісно й наскрізно реалізовано під час розроблення модельних навчальних програм — це врахування психолого-педагогічних особливостей організації освітнього процесу учнів 5-го класу.

3. Третій підхід — це узгодження змісту й видів навчальної діяльності. Концепція розроблення модельних навчальних програм ґрунтується не лише на компетентнісному підході, а й на діяльнісному. Це означає, що дібрані види діяльності забезпечують інтерактивну взаємодію вчителя й учня. Учень вже не є пасивним слухачем, а вчитель — джерелом знань.

4. І найголовніше, що наша система модельних програм не є жорсткою. Заклади освіти, залежно від умов закладу можуть обирати різні варіанти комбінації програм. Наприклад, обирати лише вивчення літератур, чи інтегрований курс, вивчати мистецтво як один предмет чи окремо образотворче та музичне мистецтво.

Використання модельних навчальних програм *Інституту педагогіки НАПН України* дає змогу закладам освіти забезпечити поглиблену і філологічну, і природничо-математичну, і STEM-освіту.

В *Інституті педагогіки НАПН України* функціонують відділи порівняльної педагогіки, інтеграції, економіки й управління, моніторингу й оцінювання якості, прогнозування й стратегії розвитку загальної середньої освіти, які досліджують міжнародний досвід, сучасний стан і перспективи розвитку змісту освіти, управління, як на рівні закладу, так і загальної системи державно-громадського управління. Їх дослідження також було враховано в роботі науковців над модельними навчальними програмами.

Упродовж 2021/2022 навчального року усі модельні навчальні програми Інституту проходитимуть апробацію в пілотних закладах освіти як впровадження всеукраїнського інноваційного проекту з реалізації державного стандарту базової середньої освіти. Автори програм здійснюватимуть консультування вчителів, ділитимуться досвідом роботи, моніторитимуть успішність п'ятикласників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бурда, М.І., & Васильєва, Д.В. (2021). *Математика. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/TRYTILF>
- Голуб, Н.В., & Горошкін, О.М. (2021). *Українська мова. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/nRYTnrO>
- Завадський, І.О., Коршунова, О.В., & Лапінський, В.В. (2021). *Інформатика. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/pRYTIEO>
- Кабінет Міністрів України. (2020, 30 вересня). *Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти* (898). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-p>
- Гриневич, Л., Елькін, О., Калашнікова, С., Коберник, І., Ковтунець, В., Макаренко, О., Малахова, О., Нанаєва, Т., Усатенко, Г., Хобзей, П., & Шиян, Р. (2016). *Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи* (М. Грищенко, заг. ред.). Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/oRYU2ff>
- Інститут педагогіки НАПН України. (2021, 25 серпня). *Учені НАПН України — українським учителям*. <https://undip.org.ua/announce/ucheni-napn-ukrainy-ukrainskym-uchyteliyam/>
- Коршевніук, Т.В. (2021). *Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/WRYTDzI>
- Міністерство освіти і науки України. (2021, 19 лютого). *Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти* (235). <https://cutt.ly/SRYYNyI>
- Пометун, О.І., Ремех, Т.О., & Кришмарел, В.Ю. (2021). *Етика. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/vRYT48Z>
- Пометун, О.І., Ремех, Т.О., Малієнко, Ю.Б., & Мороз, П.В. (2021). *Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи (інтегрований курс)* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/fRYT9VF>
- Редько, В.Г., Шаленко, О.П., Сотникова, С.І., Коваленко, О.Я., Коропецька, І.Б., Якоб, О.М., Самойлюкевич, І.В., Добр, О.М., Кіор, Т.М., Мацькович, М.Р., Глинюк, Л.М., & Браун, Є.Л. (2021). *Друга іноземна мова. 5-9 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/PRYr5q>
- Редько, В.Г., Шаленко, О.П., Сотникова, С.І., Коваленко, О.Я., Коропецька, І.Б., Якоб, О.М., Самойлюкевич, І.В., Добр, О.М., & Кіор, М. (2021). *Іноземна мова 5-9 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. МОН України. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/ERYYgOV>
- Скворцова, С.О., & Тарасенкова, Н.А. (2021). *Математика. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/NRYycOl>
- Туташинський, В.І. (2021). *Технології. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/TRYnRq>
- Учені НАПН України — українським учителям. (2021). *«Захист України». Мистецтво. Технології*. Інститут педагогіки НАПН України. <https://cutt.ly/HRyUBvs>
- Учені НАПН України — українським учителям. (2021). *Обдарована молодь. Інклюзивне навчання. Виховання*. Інститут педагогіки НАПН України. <https://cutt.ly/nRYUVQG>
- Учені НАПН України — українським учителям. (2021). *Презентація цілісної освітньої системи навчання в 5-6 класах нової української школи*. Інститут педагогіки НАПН України. <https://cutt.ly/hRYUCwM>
- Учені НАПН України — українським учителям. (2021). *Початкова освіта*. Інститут педагогіки НАПН України. <https://cutt.ly/2RYU1gg>
- Учені НАПН України — українським учителям. (2021). *Природничо-математична та цифрова освіта*. Інститут педагогіки НАПН України. <https://cutt.ly/SRYUMJS>
- Учені НАПН України — українським учителям. (2021). *Суспільно-гуманітарна та філологічна освіта*. Інститут педагогіки НАПН України. <https://cutt.ly/xRYUNhH>
- Яценко, Т.О., Качак, Т.Б., Кизилова, В.В., Пахаренко, В.І., Дячок, С.О., Овдійчук, Л.М., Слижук, О.А., Макаренко, В.М., & Тригуб, І.А. (2021). *Українська література. 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/aRYIIMZ>
- Яценко, Т.О., & Тригуб, І.А. (2021). *Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-6 класи* : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/zRYAIAK>

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Results of the August web conference of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine "The NAES of Ukraine Researchers to Ukrainian Teachers", devoted to the 30th anniversary of Ukraine's Independence

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Director, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Tetiana Zasiakina

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Deputy Director for Research and Experimental Work, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The priority areas of the state policy in the area of general secondary education reform are outlined and the contribution of researchers of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in providing its scientific and methodological support are described. Emphasis is placed on such concepts of the New Ukrainian School as the transition from subject-based to child-centered model, formation of the need to be able to learn, personality development during learning, development of key competences and cross-cutting skills of students by means of subjects. The peculiarities of the modern didactic support are defined, the key ones of which are dialog culture, orientation on development and formation of skills to formulate own conclusions, learning of interaction, development of cognitive interest. An integral training system for the 5th and 6th grades of the New Ukrainian School, designed at the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, is enlightened, which is represented by a set of model curricula for basic secondary education students.*

Keywords: *New Ukrainian School; basic secondary education; model curricula; key competences.*

Дата публікації: 25 жовтня 2021 р.